

Nogen hjælp, da nøden var størst.

Herning Folkeblad, den 20. juli 1989.

Med denne artikel fra Folkebladet kan der føjes endnu et lille kapitel til de engelske flyveres dramatiske flugthistorie. Denne gang er det begivenhederne set fra en dansk hjælpers side, sådan som hun huskede det i 1989.

Gerda Poulsen, Herning, havde i 1990 stadig kontakt med den engelske flyver, hun som ganske ung pige var med til at hjælpe.

En efterårsnat for 45 år siden styrtede en engelsk flyver ned på en mark ved Gørding. Maskinen var på vej til området ved Hornslet med våben til den danske modstandsbevægelse. Men over Nissum Fjord blev flyveren angrebet af to tyske jagere og skudt ned. Transporten var blevet angivet af en tysk spion i London. (her tilføjes redaktionelt, at det må anses for højst usandsynligt med en sådan angivelse, idet sådanne flyvninger var omfattet af højeste sikkerhed A.M.).

Et af besætningsmedlemmerne var Richard Gee. Han har for nylig været i Danmark for at hilse på nogle af de mange danskere, der hjalp med til, at han og hans to kammerater kunne undslippe tyskerne og flygte til Sverige.

Mødet fandt sted på Rydhave. En af de mange danskere, der var til stede, var Gerda Vera Poulsen, Søndergade 24, Herning. Hun var en stor pige, den gang begivenheden fandt sted. Hun boede sammen med sine forældre og fire søskende på et lille husmandssted i Møborg. Moderen var højgravid, og familien var netop ved at gå i seng, da de hørte støj uden for huset.

Flyet blev skudt ned 7. oktober klokken 1 om natten. Richard Gee havde sammen med to af sine kammerater været på flugt fra tyskerne i nogle dage. To af dem var blevet ilde tilredt ved den barske nødlanding. De havde store smertende brandsår. De var sultne, bange og forfrosne. Om dagen havde de gemt sig i en tørvemose og var gennemblødte af den kolde regn i oktober.

Stegt flæsk, kaffe og spejlæg.

Efter mørkets frembrud var de blevet enige om, at de blev nødt til at vove forsøget og søge hjælp hos danskerne. Nærmeste beboelse var det lille husmandssted, hvor Gerda Poulsen boede sammen med forældre og søskende.

- Jeg var faktisk bare hjemme for at gå til præst. Ellers var jeg ude at tjene den gang på de større gårde. Vi var mange børn derhjemme, og der var ikke så mange penge, forklarede Gerda Poulsen, der den gang var 12 år gammel.

Hun fortæller videre, at familien blev bange, da de hørte støj udenfor. De troede, at det var tyskerne. Faderen åbnede et vindue, og udenfor stod Richard Gee og holdt sit identitetskort frem. Samtidig sagde han: "Royal Air Force, can you help?"

- Det er englændere, far, sagde Gerda, der var begyndt at lære engelsk i skolen. Faderen gav derpå tegn til, at flyverne skulle gå om til døren i gården, og de tre flyvere kom endelig ind i varmen. Moderen lavede mad: Stegt flæsk, spejlæg, kogt mælk og kaffe.

Den unge Gerda fik et chok, da hun så de forbrændte unge mænd, men hun lod sig ikke gå på. Hun kogte vand og rensede deres sår og smurte bagefter vaseline på.

Englænderne kastede sig over maden med glubende appetit, men ingen var helt trygge ved situationen. Hele aftenen havde en deling tyskere gennemført nabogården "Kattehøj". Egnen vrimlede med tyske soldater på jagt efter de engelske flyvere fra den nedskudte maskine ved Gørding. De var ikke mindst bange på grund af et kort, som Richard Gee bar på sig. På kortet var angivet de vigtigste nedkastningssteder opgivet fra modstandsbevægelsen.

Skjult i en høstak.

Efter måltidet i det gæstfrie hjem tog Gerda og hendes far flyverne med ud på engen, hvor de udhulede en stor høstak, så der blev et hulrum inden i stakken. Her kunne englænderne krybe i ly og tørvejr. Da der blev ro, faldt de omgående i søvn.

Næste dag fik Gerda endnu en stor forskrækkelse. Hun var blevet sendt ud til høstakken med en madkurv. Men da hun var ved at gå fra vejen ud til stakken, blev hun standset af to tyskere på motorcykler. En af dem viste sig at være en dansk SS'er.

- Hvor skal du hen med det der, spurgte han brysk og pegede på kurven. Den unge pige fattede sig i korthed og svarede, at hun skulle over til Stine i huset derovre med mad, for Stine var syg. Dette svar tog tyskeren heldigvis for gode varer og lod pigen gå videre. Madkurven blev modtaget med taknemmelighed i høstakken.

Da faderen senere på dagen gik ud til høstakken, var englænderne væk. Han havde ellers kontaktet modstandsbevægelsen for at skaffe hjælp til flyverne. Men de var allerede flygtet videre på deres 200 kilometer lange tur til den jyske østkyst, hvor de håbede at finde hjælp til at komme til Sverige.

Ikke alle besætningsmedlemmerne slap så heldigt. De havde været syv i alt. En omkom i flyet ved den tyske beskydning. En anden var så hårdt såret, at han ikke kunne flygte. Men han blev mirakuløst reddet ved danskernes hjælp. De resterende fem delte sig i to hold, og det andet hold var mindre heldigt. Det blev fanget af tyskerne.

Natlige mareridt.

Gerda Poulsen husker stadig begivenheden om flystyrtet i Gørding, som var det i går. – Jeg bliver mindet på den hver nat, når jeg vågner efter et mareridt. Sådan har det været i alle årene lige siden, fortæller hun. Først mødet med de tre forbrændte englændere. Dernæst mødet med tyskerne i deres sorte uniformer.

Skønt hun kun var et barn den gang, var hun stor nok til at vide, hvad det drejede sig om: Det at englænderne kunne blive fundet, men allerværst – at hendes far og mor kunne blive skudt for at have ydet hjælp til flyverne.

- Alt rumsterer inder i baghovedet i korte øjeblikke, siger hun. Derfor har Gerda Poulsen lidt af dårlige nerver i mange år. Det stammer tilbage fra fortiden. Men Gerda Poulsen var i hvert fald med til at give de unge englændere deres første hvil, den første mad og den første behandling af deres sår efter nedskydningen af deres fly. Derved fik de nye kræfter til den flugt, der omsider førte flere af dem til Sverige. I dag (1989) skriver den voksne Gerda Poulsen sammen med den unge flyver, der nu er blevet en statelig mand på 69 år.

Ved samme lejlighed blev der i avisen bragt følgende notits:

Engländer efterlyser danske hjælpere.

For nylig mødtes 30-40 danskere på Rydhave med en af de englændere, som de var med til at hjælpe under krigen. Men englænderne vil stadig gerne i kontakt med flere danskere, der var med til at give dem en hjælpende hånd. Det drejer sig især om mennesker, som Leslie Flower mødte på sin fantastiske flugt gennem landet. Leslie Flower er det besætningsmedlem fra flyet, der blev så stærkt forbrændt ved nedskydningen, at han ikke kunne flygte sammen med de andre. Han søgte på lykke og fromme hjælp i det nærmeste hus – og blev hjulpet. Men der er flere andre, han savner at møde igen. Blandt andre læge Ronnenberg, læge Enig, cand. pharm. Poul A. Lyster fra Herning og professor Holten i Århus, eller pårørende til disse folk. Folk der måtte have kendskab til nogle af disse personer, kan henvende sig til Gerda Poulsen i Herning eller Carl Fonager i Sørvad. De har begge kontakt med englænderne.

Note:

Nogle få steder i kilderne, som omhandler besættelsestiden i Herning, kan der findes oplysninger om den unge sygehuslæge Ronnenberg. Han var meget engageret i modstandsbevægelsen, hvilket undertiden gik ud over hans vagter på Herning sygehus. På et tidspunkt fandt Ronnenbergs overlæge ud af, at den unge mand var med i modstandsbevægelsen, hvilket overlægen slet ikke var tilfreds med, idet han stærkt bebrejdede en sådan adfærd, som kunne være en risiko for sygehuset. Sagen tilspidsedes i november 1944, da Ronnenberg måtte gå under jorden og forlade byen for en tid.

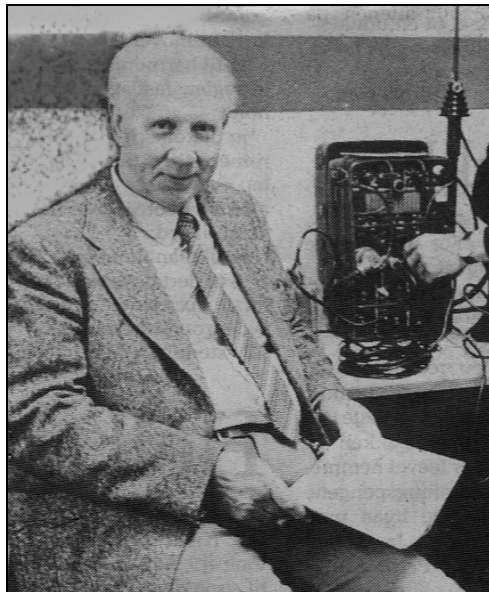
Senere blev der skrevet en del i aviserne om denne uoverensstemmelse, som bl.a. medførte Ronnenbergs afskedigelse i 1945. Bladet Frit Danmark beskæftigede sig også en del med sagen. (artikel i Frit Danmark nr. 18, september 1945).

Både P.A. Lyster og Ph. Ronnenberg var medlemmer af modstandsbevægelsens byledelse i Herning ved befrielsen. Ved oprettelsen af lokalkomiteén i Herning var det Ronnenberg, som var initiativtager.

Ronnenberg blev i øvrigt med beslutning i Indenrigsministeriet afskediget på grund af tjenesteforsømmelse. Han var i december 1944 gået under jorden, fordi Gestapo var lige i hælene på ham.

Richard Gee og Gerda Poulsen (i midten) skriver stadig sammen. I juli 1989 mødtes de på Rydhave ved Vinderup, hvor også Richard Gee's hustru var til stede.

Carl Fonager, på våbenmuseet i Holstebro.

Note: Kontakt med Gerda Poulsen.

I september 1985 havde Gerda Poulsen læst min artikel om modstandsbevægelsen i Herning Folkeblad. Hun ringede til mig for at komme i forbindelse med Toldstrup. Samtidig berettede hun, at hun og hendes forældre under besættelsen hjalp nedstyrede engelske flyvere, skjulte dem og gav dem mad og tøj. Senere blev flyverne afhentet af Toldstrup (sikkert Toldstrups folk), som sørgede for, at de kom til Sverige. En af flyverne kom til Herning, hvor han blev behandlet af læge Hagedorn. Kaptajn Gudnitz fra Herning hjalp med flugt til Århus. Efter krigen, formodentlig i 1983, besøgte en af flyverne en kammerats grav i Gørding. Her fik Gerda Poulsen igen knyttet kontakt med denne flyver ved navn Richard R Gee. Richard Gee ville nu gerne mødes med Toldstrup.

På ovennævnte tidspunkt fik jeg knyttet kontakt mellem Fonager, Toldstrup og Gerda Poulsen. Senere mødtes flere af de engelske flyvere med Toldstrup og andre gamle modstandsfolk i Holstebro.